

01.02.2023

Ympäristöministeriö
Kirjaamo.ym@gov.fi

Lausunto: Kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia 2035

2. Strategian lähtökohdat

SLC kiittää mahdollisuudesta lausua kansallisesta luonnon monimuotoisuusstrategian luonnoksesta. SLC pitää luonnon monimuotoisuuden säilymistä perustavanlaatuisen tärkeänä niin luonnon itsensä kuin ihmisen tulevaisuuden kannalta. Kansallinen monimuotoisuusstrategia toimii suunnannäyttäjänä Suomen luonnon hyvinvoinnin edistämässä.

SLC katsoo strategian lähtökohdat pääpiirteissään hyvin kuvatuiksi. Luonnon moninaisuuden tilan kokonaisuuden hahmottamiseksi olisi hyvä kuvata uhanalaisten suhteellinen määrä elinympäristöittäin; esimerkiksi metsälajien kohdalla uhanalaisten suhteellinen osuus olisi 9 %.

Strategian monessa kohdassa todetaan, että luontokadon pysäyttämiseksi luonnonvarojen käyttöä on vähennettävä. SLC näkee kohdan ongelmallisena mm. maa- ja metsätalouden näkökulmasta, sillä suora käytön vähentäminen ei välttämättä ole sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää sekä se voi aiheuttaa haasteita mm. huoltovarmuuden ja ruokaturvan näkökulmista. Siten SLC ehdottaa kohtien uudelleenmuotoilua tai poistamista.

3.1 ja 3.2 Päätaivoite ja tarkemmat tavoitteet

Päätaivoitteita ovat luontokadon pysäyttäminen ja luonnon elpyminen Suomessa vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteet on selkeästi muotoiltu ja kannatettavia.

Päätaivoitteen alaisia tavoitteita on lukuisia (22) ja osa niistä on enemmänkin toimenpiteitä, mikä hämärtää strategian ja toimintaohjelman suhdetta. Toimenpidetavoitteet voisi olla parempi sijoittaa toimintaohjelmaan.

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

Strategia pyrkii soiden tilan ylläpitämiseen ja parantamiseen. Siinä todetaan täysimääräisen kompensaation olevan välttämätön, mikäli soita muutetaan, vaikka kyseessä olisivat välttämättömät syyt. Kompensointi on kannatettava toimi monessa tapauksessa, mutta strategiassa lauseen muotoilu antaa ymmärtää sen olevan pakollista, vaikkei se sitä käsityksemme mukaan ole uusista luonnonsuojelulain kirjauksista huolimatta.

Luvussa ekosysteemipalveluita kuvattaessa olisi tärkeä mainita myös tuotantopalvelut, joita esimerkiksi maa- ja metsätalous tuottavat, jotta kokonaiskuva ekosysteemipalveluista välittyisi.

Strategiassa on tavoite nostaa luomutuotannon taso 25 prosenttiin kokonaispeltoalasta. SLC pitää kirjausta strategiassa tarpeettomana. Luomutuotannon merkittävä lisääminen saattaisi esimerkiksi lisätä muun

tuotannon määrää toisaalla, jotta mahdollinen tuotantomäärien väheneminen saataisiin korvattua, jolloin positiivinen nettovaikutus luonnon kannalta jäisi saavuttamatta.

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

SLC ei kannata suoria prosenttiosuustavoitteita suojelun ja ennallistamisen osalta kannatettavina, tai ainakaan niin korkeita kuin strategiassa ehdotetaan (esim. 30 prosentin suojeluosuus kokonaispinta-alasta). Sen sijaan suojelussa olisi keskityttävä kohdistetusti ja priorisoiden, mikä lisäisi etenkin toimien kustannustehokkuutta.

Strategiassa suojellun metsämaan pinta-alan minimimitavoite vuonna 2035 on kymmenen prosenttia, mikä tarkoittaa 3,1 prosenttiyksikön kasvua nykyiseen. Yksityismetsien osalta tämä tarkoittaisi noin 100 000 hehtaarin lisäsuojelua ja valtion metsissä noin 500 000 hehtaarin.

Yksityisillä mailla SLC kannattaa vapaaehtoiseen suojeluohjelmiin tukeutumista, kuten METSO- ja Helmi-ohjelmiin. Strategiassa tulisi myös olla vahvat kirjaukset täysimääräisistä korvauksista, kun päädytään suojelemaan yksityismaita.

Metsien ja perinnebiotooppien kohdalle esitetään strategiassa tiukempaa aikataavoitetta uhanalaisuusindeksin kääntymiseksi positiiviseksi (2030 eikä 2035). SLC pitää kannatettavampana, että aikataavoitteet ovat samat elinympäristöstä huolimatta. Metsien osalta tämä olisi tärkeää myös siksi, että aiemmat, nykyhetken ja lähitulevaisuuden luonnon monimuotoisuutta edistävien toimien vaikutusten näkyminen vie aikaa, eikä siten ole kannattavaa tehdä epärealistisia tavoitteita.

Metsien suhteellisesti korkea osuus Suomen pinta-alasta ja metsissä olevien lajien suuri määrä nostavat metsälajien absoluuttisen uhanalaisuuden määrän korkeammaksi kuin muissa elinympäristöissä. Metsissä luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen on pääelinympäristöissä ollut kuitenkin keskimääräistä vähäisempää, mikä tulisi huomioida tavoitteiden asetannassa.

Metsien osalta juuri päivitetty Kansallinen metsästrategian ohjaa talousmetsien monimuotoisuuden parantamiseksi ja biodiversiteettistrategian tulee olla linjassa sen kanssa.

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

SLC näkee ongelmakohtia kaavoituksen ja muun maankäytön suunnittelun käytön työkaluna biodiversiteetin turvaamisen välineenä, sillä niissä on edelleen paljon ratkaisemattomia ongelmia maanomistajien omaisuudensuojan kannalta. SLC pitää tärkeänä, että julkisen hallinnon johdonmukaisuus ja vuorovaikutus toimijoiden kanssa on nostettu tavoitteeksi.

Strategiassa esitetään tarve lisätä tietoa luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvista tuista. Tällaisten selvitysten yhteydessä SLC peräänkuuluttaa kokonaisvaltaista tarkastelua kestävyyden eri osa-alueet huomioiden.

Sivulla 58 mainitaan luontoa aiheuttavaksi yhteiskunnan tueksi metsänhoidon istutustuki. Kohtaa on tarpeen korjata, sillä tällaista tukea ei tiettävästi ole olemassa.

Muita huomioita luonnoksesta

Strategian sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten analyysi olisi hyvä olla kattavampi.

Strategiassa on osana oikeudenmukaisuuden huomioimisesta ja osallistamisesta, mutta omaisuudensuojan ja muiden maanomistajien oikeuksien turvaamisen esille tuominen selkeämmin olisi toivottavaa.

Luontokatoa torjuttaessa olisi tärkeä myös todeta strategiassa toiminnan globaalit ulottuvuudet. Tulisi välttää toimia, joilla siirretään luontokatoa tapahtuvaksi Suomen rajojen ulkopuolelle, jossa vaikutukset voivat olla jopa haitallisempia. Luonnonvarojen käytön merkittävä rajoittaminen Suomessa voi johtaa tällaiseen tilanteeseen.

SLC pitää Suomen kansainvälisten sitoumusten täyttämistä tärkeänä. YK:n ja EU:n 30 prosentin pinta-alalliset suojelutavoitteet eivät kuitenkaan valtio- tai elinympäristökohtaisia, mikä tulisi huomioida kansallisissa valmisteluissa.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.

Viktor Harvio
Metsäasiamies